

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) เพื่อศึกษาการสนับสนุนของพยาบาลตามการรับรู้ของครอบครัวและการปฏิบัติของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนของพยาบาลตามการรับรู้ของครอบครัวและการปฏิบัติของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยยาเสพติด

ประชากรที่ศึกษา คือ สมาชิกของครอบครัวของผู้ป่วยที่มารับบริการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาเสพติด ในสถาบันธัญญารักษ์ และศูนย์บำบัดรักษาเสพติดภูมิภาคทั้งหมด 6 แห่ง (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ขอนแก่น อุรธานี ปัตตานี และสงขลา)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของครอบครัวของผู้ป่วยยาเสพติดที่มารับบริการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดรูปแบบผู้ป่วยในของสถาบันธัญญารักษ์และศูนย์บำบัดรักษาเสพติดภูมิภาคทั้งหมด 6 แห่ง (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ขอนแก่น อุรธานี ปัตตานี และสงขลา) ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้ตารางประมาณค่าอำนาจการทดสอบสหสัมพันธ์ของโพลิตและฮังเลอร์ (Polit & Hungler, 1999) โดยกำหนดอำนาจการทดสอบขนาดอิทธิพลระดับปานกลางคือ 0.25 กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 208 ราย ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เป็นตัวแทนครอบครัวที่รับผิดชอบหลักในการดูแลผู้ป่วย
2. เป็นผู้พักอาศัยในบ้านเดียวกันกับผู้ป่วย และมีความสัมพันธ์ในลักษณะญาติ เช่น สามี ภรรยา นุตร หลาน พี่ น้อง บิดา มารดา
3. เป็นผู้ดูแลผู้ป่วยที่มีความต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน
4. สามารถสื่อสารภาษาไทยได้(อ่านออกเขียนได้)

จากกลุ่มตัวอย่าง 208 ราย นำมาจัดสรร โควตาเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. สถาบันธัญญารักษ์	จำนวน	50	ราย
2. ศูนย์บำบัดรักษาเสพติดเชียงใหม่	จำนวน	45	ราย
3. ศูนย์บำบัดรักษาเสพติดแม่ฮ่องสอน	จำนวน	13	ราย
4. ศูนย์บำบัดรักษาเสพติดขอนแก่น	จำนวน	45	ราย
5. ศูนย์บำบัดรักษาเสพติดอุรธานี	จำนวน	10	ราย

6. ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา	จำนวน	35	ราย
7. ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดปัตตานี	จำนวน	15	ราย

สถานที่ศึกษา คือ สถาบันธัญญารักษ์ และศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภูมิภาคทั้งหมด 6 แห่ง (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ขอนแก่น อุรธานี ปัตตานี และสงขลา)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครอบครัวจำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การนับถือศาสนา สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ความพอเพียงของรายได้ ความสัมพันธ์ของครอบครัวกับผู้ป่วย และภาวะสุขภาพของตัวแทนครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยจำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การนับถือศาสนา สถานภาพ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในการเจ็บป่วยด้วยการใช้ยาเสพติด และจำนวนครั้งของการเข้ารับการรักษาด้วยการใช้ยาเสพติด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการสนับสนุนของพยาบาลจำนวน 21 ข้อ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของพยาบาลที่มีส่วนช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ท่านสามารถดูแลผู้ป่วยยาเสพติดแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1. การรับรู้ความต้องการของครอบครัว ข้อ 1 - 9
2. การให้ข้อมูล ข้อ 10 - 16
3. การประทับประคองด้านอารมณ์ ข้อ 17 - 21

โดยลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating – scale) 5 ระดับ (1 – 5) ดังนี้

ไม่เกิดขึ้นเลย	ให้คะแนน 1 คะแนน
เกิดขึ้นน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
เกิดขึ้นปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
เกิดขึ้นบ่อย	ให้คะแนน 4 คะแนน
เกิดขึ้นทุกครั้ง	ให้คะแนน 5 คะแนน

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการปฏิบัติของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วย จำนวน 31 ข้อ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยยาเสพติด แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1. ความต้องการความปลอดภัย ข้อ 1 - 6
2. ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ ข้อ 7 - 14
3. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและการยอมรับ ข้อ 15 - 24
4. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ ข้อ 25 - 31

โดยลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating – scale) 5 ระดับ (1 – 5) ดังนี้

การปฏิบัติน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน
การปฏิบัติน้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
การปฏิบัติปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
การปฏิบัติมาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
การปฏิบัติมากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามได้มีการตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา คือผู้เชี่ยวชาญด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดซึ่งมีประสบการณ์ในการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดจำนวน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลผู้ป่วยยาเสพติด จำนวน 2 ท่าน ซึ่งมีประสบการณ์ในการศึกษาเกี่ยวกับการพยาบาลผู้ป่วยยาเสพติด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับครอบครัวของผู้ป่วยยาเสพติดที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันธัญญารักษ์ และศูนย์บำบัดรักษาเสพติดภูมิภาคทั้งหมด 6 แห่ง (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ขอนแก่น อุรธานี ปัตตานี และสงขลา) รวม 20 - 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถาม ค่าความเที่ยงจะต้องไม่น้อยกว่า 0.7

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โดยการชี้แจงรายละเอียดให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ของโครงการ การเก็บข้อมูล และการรักษาความลับให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบ พร้อมลงชื่อเป็นลายลักษณ์อักษร โดยอาศัยการตัดสินใจที่จะเข้าร่วม หรือปฏิเสธที่จะเข้าร่วมได้ตามต้องการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ สถาบันธัญญารักษ์ และศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภูมิภาคทั้งหมด 6 แห่ง (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ขอนแก่น อุรธานี ปัตตานี และสงขลา) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียมการ

ทำหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูลในโครงการวิจัยถึงผู้อำนวยการสถาบันธัญญารักษ์ และศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภูมิภาคทั้งหมด 6 แห่ง (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ขอนแก่น อุรธานี ปัตตานีและสงขลา)

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย ณ สถาบันธัญญารักษ์ และศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภูมิภาคทั้งหมด 6 แห่ง (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ขอนแก่น อุรธานี ปัตตานี และสงขลา)ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา
2. เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยขอความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการวิจัย และพิทักษ์สิทธิ์ก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรแนบกับแบบสอบถามทุกฉบับ
3. นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลแล้วนำมาลงรหัสประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การสนับสนุนของพยาบาลและการปฏิบัติของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยยาเสพติด ทั้งโดยรวมและรายด้าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนของพยาบาลตามการรับรู้ของครอบครัวและการปฏิบัติของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยยาเสพติดด้วยค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)